

แลวันแฉ ๗,๕๐๐ โยชน์ ผุ่งสัตว์อยู่ใน ๔ ทวีปอันมีในจักรวาลนี้ย่อมอาศัยแก่พระ
 อาทิตยพระจันทร์นี้แล จึงรู้จักว่าวันแฉคืนปีแลเดือนแฉผุ่งมนุษย์อยู่ใน ๓ ทวีปโพ้น
 ย่อมเอาหัวนอนไปสู่จักรวาล แลเอาตีนมาสู่พระสุเมรุราชตั้งเรานี้ข้างแฉ เพื่อดั่งฤ
 แลไปดจกันดั่งนั้น เทียมว่าดั่งนี้ เมื่อพระอาทิตย์ฟุ้งขึ้นใส่ ผุ่งคนแลดูพระอาทิตย์เมื่อ
 ยกมือขวาชี้ขึ้นชื่อว่าทักษิณหัตถ์อยู่ฝ่ายจักรวาล มือซ้ายชื่ออุตตรหัตถ์อยู่ฝ่ายเขา
 พระสุเมรุราชดั่งนั้น เทียมว่าเอาหัวไปสู่จักรวาล แลเอาตีนมาสู่พระสุเมรุราชดั่งนั้น
 เพื่อดั่งนั้นด้วยประการนั้นแล แผ่นดิน ๔ อันนี้อยู่ ๔ ด้านพระสุเมรุราช แผ่นดิน
 บุพพิเทหะอยู่ตะวันออกพระสุเมรุราชโดยกว้างได้ ๗,๐๐๐ โยชน์ โดยปริมาตร
 รอบ ๒๑,๐๐๐ โยชน์ แผ่นดินอุตตรกุรุทวีปอยู่เบื้องตีนนอนพระสุเมรุราชโดยกว้าง
 ได้ ๘,๐๐๐ โยชน์ โดยปริมาตรรอบได้ ๓๒,๐๐๐ โยชน์ เป็น ๔ มุมแล แผ่นดินอมร-
 โคยานทวีป อยู่เบื้องตะวันตกพระสุเมรุราช โดยกว้างได้ ๗,๐๐๐ โยชน์ โดยปริ-
 มาตรรอบได้ ๒๒,๐๐๐ โยชน์เพื่อเป็นอัมจันทร์แล แผ่นดินชมพูทวีปอยู่เบื้องหัวนอน
 อันเราอยู่นี้โดยกว้างได้ ๑๐,๐๐๐ โยชน์ โดยปริมาตรรอบได้ ๓๐๐,๐๐๐ โยชน์ เพื่อ
 มนแผ่นดินใหญ่ทั้ง ๔ อันนี้แล มีแผ่นดินเล็กล้อมรอบแลอันแฉ ๕๐๐ แลแผ่นดินเล็ก
 ๔ อันซึ่งอยู่หว่างกลางทวีปใหญ่ ๔ อันนี้เรียกว่าสุวณฺณทวีป^(๑) โดยกว้างแลอันแฉ
 ๑,๐๐๐ โยชน์ โดยปริมาตรรอบได้ ๓๐,๐๐๐ เป็นเมืองแห่งพระยาครุฑอยู่

ชมพูทวีป - ป่าหิมพานต์

แผ่นดินชมพูทวีปอันได้ ๑๐,๐๐๐ โยชน์ แลเป็นที่ของมนุษย์เราอยู่นี้ได้ ๓,๐๐๐
 โยชน์แล แต่น้ำท่วมเป็นทะเลเสียนั้นไปได้ ๔,๐๐๐ โยชน์ แต่เป็นที่ป่าเสีย คือป่า
 พระหิมพานต์ได้ ๓,๐๐๐ โยชน์ แลในป่าพระหิมพานต์นั้นสนุกนันทนาแล อันว่า
 เขาพระหิมพานต์นั้นโดยสูงได้ ๕๐๐ โยชน์ โดยใหญ่ได้ ๓,๐๐๐ โยชน์ แลมียอดได้
 ๘๔,๐๐๐ ยอด แลในตีนเขาพระหิมพานต์นั้นมีไม้หว้าต้นหนึ่งใหญ่เป็นที่ในผั่งน้ำชื่อ
 สีทาทิ โดยใหญ่ต้นหว้านั้นล้อมรอบได้ ๑๕ โยชน์ แต่ดินขึ้นไปถึงค่าคบสูงได้
 ๕๐ โยชน์ แต่ค่าคบขึ้นไปถึงยอด ๕๐ โยชน์ แลค่าคบข้างตะวันออกมาถึงข้างตะวันตก
 โดยไกลได้ ๑,๐๐๐ โยชน์ แต่ปลายค่าคบฝ่ายตีนนอนไปถึงค่าคบฝ่ายหัวนอนได้
 ๘๐๐,๐๐๐ วา แต่รอบได้ ๒,๔๐๐,๐๐๐ วา แลดอกหว้านั้นงามนันทนา แลมีกลิ่นหอม
 นก แลลูกหว้านั้นโดยใหญ่เท่ากลองอันใหญ่แลกินหวานดั่งน้ำผึ้ง อันว่าลูกหว้านั้นถ้า

(๑) ดู จกกวาททีปนี ตีรจุณานโยนิกถา และโลกปณฺณตฺติ ตอนว่าด้วยทวีปทั้ง ๔.

ว่าตกถูกตัว ๆ นั้นหอมดังหอมน้ำตกระดังแก่นจันทร์นั้น ถ้ายืนมือล้วงเข้าไปในเนื้อหัว
พอสุดแขนจึงถึงเลือดในหัวแลฝูงนกกินลูกไม้หัวนั้น นกลางตัวใหญ่เท่าช้างสาร
ลางตัวใหญ่เท่าเรือ นกหัวนั้นหล่นตกลงทั่วทั้งรอบต้นนั้น ส่วนว่าลูกอันเป็นในคำ
เบื่องดินนอนนั้นแลตกลงในท่านที่ก็เป็นเหยื่อแก่ฝูงปลาในน้ำนั้น ยางลูกหัวอันตกลง
นั้นกลายเป็นทองลูกชื่อว่าชมพูนุท ถ้าป่าไม้หัวนั้นไปเบื่องหน้า มีมะขามป้อมลูก
ใหญ่นัก แลกินมีรสดีนัก ถ้าป่ามะขามป้อมไปเบื่องหน้ามีป่าสมอ แลลูกสมอนั้นกิน
หวานดั่งน้ำผึ้ง ถ้าป่าสมอนั้นไปเบื่องหน้า มีแม่น้ำใหญ่ ๗ อัน ถัดนั้นไปเบื่องหน้ามี
ป่าไม้หัวารสหวานดั่งน้ำผึ้งแล หมู่ไม้ นั้นโดยกว้างได้แล ๔,๐๐๐ วา ถัดนั้นไปมีป่าไม้
นารีผล แล้วว่าลูกไม้ นั้นงามนัก ดังสาวอันพึ่งใหญ่ได้ ๑๖ ปี แลฝูงผู้ชายได้เห็นก็มี
ใจรักนัก ครั้นว่าหล่นตกลง ฝูงนกกลุ้มกินดังหมีกินผึ้ง แลผ่าป่าไม้ฝูงนั้นบ้องตะวันออก
รีไปถึงแม่น้ำสมุทรเบื่องตะวันตกนั้นรีไปถึงแม่น้ำใหญ่ ๗ อันนั้นแล โดยกว้างได้แล
๑๐๐,๐๐๐ วา ถัดแม่น้ำไปเบื่องหน้ามีป่า ๖ อัน ๆ หนึ่งชื่อกุ่มระ ป่าอันหนึ่งชื่อไกรทะ
ป่าอันหนึ่งชื่อมหาพิเทหะ ป่าอันหนึ่งชื่อตะบันทละ ป่าอันหนึ่งชื่อโสโมโล ป่าอันหนึ่ง
ชื่อไชยเขต แล้วว่าป่าฝูงนี้เทียรย้อมคนผู้นักธรรมอยู่ได้ ปลาเนื้ออันหากตายเอง เขา
จึงกินแล ป่าอันนั้นมีทรายจามจุรียู่มากนัก ฝูงคนที่อยู่แห่งนั้น เขาเทียรย้อม (เอา)
หางจามจุรีมามุงเรือนอยู่แล แลฝูงคนที่อยู่แห่งนั้นเขาบ่หอนรู้ทำไรไถนากินเลย อันว่า
เข้าแลถั่วหากเป็นเองบ่มียากใจเขาเลย เข้าแลถั่วนั้นกินหวานดั่งน้ำผึ้ง ถ้าป่านั้นเข้าไป
มีป่าไม้มะขวิด แต่พรรณไม้อันมีในหิมพานต์นั้นกินหวานแลมีรสทุกอัน

ในพระหิมพานต์นั้นมีแม่น้ำใหญ่ ๗ อัน^(๑) ๆ หนึ่งชื่อโนดาตสระ อันหนึ่ง
ชื่อกัณณมุณฑสระ อันหนึ่งชื่อรถการสระ อันหนึ่งชื่อฉัททันตสระ อันหนึ่งชื่อกุณฑล-
สระ อันหนึ่งชื่อมณฑากินีสระ อันหนึ่งชื่อสีหปาดสระ แล้วน้ำ ๗ อันนี้เท่ากัน โดย
กว้างก็ดีลึกก็ดี มณฑลรอบก็ดี เท่ากันทุกอันแลโดยกว้างได้ ๔๓๒,๐๐๐ วา โดยลึกได้
๔๓๒,๐๐๐ วา โดยมณฑลรอบได้ ๑,๒๕๖,๐๐๐ วา แลน้ำอันชื่อโนดาตสระนั้นมี
ภูเขา ๕ อันล้อมรอบ เขาอันหนึ่งชื่อสุทฺธสณกฎ เขาอันหนึ่งชื่อจิตรกฎ เขาอันหนึ่งชื่อ
กาพกฎ เขาอันหนึ่งชื่อคันธมาทณกฎ เขาอันหนึ่งชื่อไกรลาศ แลเขาทั้ง ๕ อันนี้โดย
สูงแลอัน แลอันได้ ๒๐๐ โยชน์ แลเขาอันหนึ่งชื่อสุทฺธสณกฎนั้นเทียรย้อมทอง แลล้อม
อโนดาตสระอยู่ดั่งกำแพง โดยหนาได้ ๔๐๐,๐๐๐ วาล้อมมาในสระดั่งปากกา แลเขา
อันชื่อจิตรกฎนั้นเทียรย้อมแก้วสัตตพิรรัตนะ แลเขาอันชื่อกาพกฎนั้นเขียวดั่งดอก

(๑) ดู สารัตถสังคหะแปลร้อย เล่ม ๓ หน้า ๑๓๗๔ และมโนรถปฐวี ภาค ๓ หน้า ๒๗๔.

อั้งฉั่น แลเขาอั้งชื่อคันธมาทณภูฏนั้นเทียรย้อมแก้ว อันชื่อมสาธรัตน์ะ กลวงในเขานั้น
 ดังถั่วสะแตกแลราชมาสพรรณไม้ที่เกิดในเขานั้น ลางต้นรากหอม ลางต้นแก่นหอม
 ลางต้นยอดหอม ลางต้นเปลือกหอม ลางต้นลำหอม ลางต้นดอกหอม ลางต้นลูกหอม
 ลางต้นใบหอม ลางต้นยางหอม (ลางต้นหอมทุกอย่าง)^(๑) แล้วไม่ในเขานั้นหอม
 ๑๐ สิ่งดังกล่าวนี้แล ไม้ทั้งหลายนั้นเทียรย้อมเป็นยา แล้วเชือกเขาเถาว์ลัยอันมีใน
 เขานั้นเทียรย้อมมีทุกสิ่ง แลเทียรย้อมหอมอยู่ทุกเมื่อบมิรู้วายรสเลย จึงเรียกว่า
 คันธมาทณเพื่อดังนั้น แลเขานั้นเมื่อเดือนดับแลรุ่งเรืองชัชวาลอยู่ดังถ่านเพลิง ถ้า
 เมื่อเดือนเพ็ญเรืองอยู่ดังไฟไหม้ป่าแลไหม้เมืองแล ภูเขานั้นมีถ้ำแลคูหาเทียรย้อมเป็น
 ที่อยู่แห่งพระปัจเจกโพธิเจ้าทั้งหลายที่ปากประตูคูหาแก้ว^(๒) นั้นมีไม้ต้นหนึ่งชื่อ
 มัญจุสกะ โดยสูงได้โยชน์หนึ่ง^(๓) โดยใหญ่ได้โยชน์หนึ่ง ดอกไม้อันมีในน้ำก็ดี บบนก
 กิติ ย่อมบาน^(๔) ในหน้าไม้นั้น (มีโรงอันหนึ่งเทียรย้อมแก้วทั้งปวง) เมื่อพระปัตเตก-
 พุทธิเจ้าไปอยู่ในคูหาหนึ่งเมื่อใดได้ไ้ แลมีลมอันหนึ่งชื่อสมามหรวาต แลพัดดอกไม้
 เข้ามารอบเหนือแท่นแก้วอันมีในคูหาหนึ่ง แลเป็นเครื่องบูชาพระปัตเตกโพธิเจ้าแล
 ครั้นว่าดอกไม้เหี่ยว จึงมีลมอันหนึ่งชื่อสัมมชชนวาทะพัดเอาดอกไม้ไปเสียให้สิ้น
 แลลมอันชื่อว่าสมามหรวาตพัดมารอบดังเก่า เป็นเครื่องบูชาพระปัจเจกโพธิเจ้า
 ดังนั้นทุกคาบ^(๕) เขาอั้งชื่อไกรลาศนั้นเทียรย้อมเงิน แลเขาผุ้งนั้นโดยใหญ่แลสูงเท่ากับ
 ทุกอันแล เขาทั้งหลายนั้นย่อมค้อมไปในอโนดาตสระนั้นอยู่ด้วยอำนาจานุภาพแห่ง
 นาคราช แลผุ้งเทพยดาให้ฝนตกแห่งนั้นทั้งแม่น้ำใหญ่ แลแม่น้ำเล็กอยู่แต่ห้วยแต่เขา
 ไปอยู่อโนดาตสระนั้น บ่ห่อนรู้บกเลยสักกูป อันว่าพระอาทิตย์ พระจันทร์ไปลง
 ช้ายขวาแห่งอโนดาตสระนั้นจึงส่องอโนดาตสระนั้นได้ ผิไปลงชื่อก็มีได้ส่องอโนดาต
 สระนั้นเลย น้ำนั้นใสนักหนา ก็มาเรียกชื่ออโนดาตสระเพื่อดังนั้น^(๕) แลอโนดาตสระ
 นั้นมีท่า ๔ อัน แลในท่าที่ลงอาบน้ำมีบันไดทองประดับนิตด้วยแก้ว แลมีขดานศิลาแก้ว
 รองข้างใต้ รอบเกลี้ยงเพียงงาม แลน้ำนั้นใสนักหนาเห็นเงาปลาแลได้น้ำนั้นใสงาม
 ดังแก้วผลิรัตน์ะ แลท่าหนึ่งผุ้งเทพยดาผู้ชายลงอาบ ท่าหนึ่งผุ้งเทพยดาผู้หญิงลงอาบ

- (๑) ดู สารัตถสังคหะแปลร้อย เล่ม ๓ หน้า ๑๓๗๕ และมโนรปุรณิ ภาค ๓ หน้า ๒๗๔.
 (๒) ดู สารัตถสังคหะแปลร้อย เล่ม ๓ หน้า ๑๓๗๕.
 (๓) ดู ปรมุตตโชติกา ภาค ๑ หน้า ๘๑-๘๒ (ขกุกวิธานสุตตวณณนา).
 (๔) ใน ปรมุตตโชติกา ภาค ๑ หน้า ๘๑-๘๒ ว่ามีลมอยู่ ๖ จำพวก คือ ๑. สมมุชชนกवाद
 ๒. สมกณวาท ๓. สนิญจนวาท ๔. สุกนุชกรณวาท ๕. โอจินกवाद ๖. สมนุรกวาท.
 (๕) ดู มโนรปุรณิภาค ๓ หน้า ๒๗๔.

ทำหนึ่งพระปัจเจกโพธิ์ลงอาบ ทำหนึ่งฤๅษีสิทธิวิชาธรทั้งหลายลงอาบ ปากเข้าอัน
 อยู่ฝ่ายอโนดาตสระมี ๔ ทิศโดยทิศใหญ่ ทิศหนึ่งตั้งหน้าสิงห์ ทิศหนึ่งตั้งหน้าช้าง
 ทิศหนึ่งตั้งหน้าม้า ทิศหนึ่งตั้งหน้าวัว แล้วน้ำอโนดาตสระไหลออกข้างปากวัวใส่
 ผังน้ำนั้นมีวัวมาก น้ำอันไหลออกมานั้นไปเบื้องตะวันออก ไหลเวียนรอบอโนดาต
 สระล้อมรอบ แล้วน้ำนั้นจึงไหลไปข้างอีสานตกเบื้องต้นสมุทร น้ำอันไหลออกเบื้อง
 ตินนอน ไหลเวียนรอบอโนดาตสระ ๓ รอบ แล้วไหลไปหน้า จึงมาคบก้นดังกล่าวก่อน
 นี้แล จึงไหลไปข้างพายัพ ออกไปถึงน้ำสมุทร น้ำอันไหลออกเบื้องตะวันตก
 ไหลเวียนรอบอโนดาตสระ ๓ รอบ แล้วจึงไหลไปในหริต ออกแม่น้ำสมุทร น้ำอันไหล
 เบื้องหัวนอน ไหลเวียนรอบอโนดาตสระ ๓ รอบ ชื่ออ่าวภูคกงคา โดยกว้างได้ ๔,๐๐๐
 วา ไหลไปเบื้องหัวนอนไปโดยไกลได้ ๔๘๐,๐๐๐ วา ชื่อกัณทกคาไปต่องภูเขอันหนึ่ง
 ก็พุ่งขึ้นเบื้องบนได้ ๖๐ โยชน์ โดยกลมได้ ๖,๐๐๐ วา ชื่อกาฬาสกคา ตกลงเหนือ
 ศิลาอันหนึ่งชื่อติยงคพปาสาณ เป็นสระใหญ่อันหนึ่งแห่งนั้นโดยใหญ่ได้ ๕๐ โยชน์
 ชื่อติยงคพโบกขรณี น้ำหักผังน้ำติยงคพโบกขรณีนั้นไปแต่ศิลาโดยไกลได้ ๔๘๐,๐๐๐
 วา ชื่อพหลกคา น้ำนั้นจึงไหลตกศิลาไปไกลได้ ๔๘๐,๐๐๐ วา ชื่ออุ้มกคคา แล
 ไหลไปต่องภูเขอันหนึ่ง ชื่อพิชฌนตริจฉานบรรพต น้ำนั้นจึงพุ่งขึ้นเหนือแผ่นดิน
 ขึ้นเป็นแม่น้ำ ๕ อันตั้งนี้มีชื่อ ชื่อปัญจมหานที อันหนึ่งชื่อคงคา อันหนึ่งชื่อยมูนา
 อันหนึ่งชื่อจิวติ อันหนึ่งชื่อมเหสี อันหนึ่งชื่อสรภู น้ำนั้นไหลมาในเมืองคนแลออก
 แม่น้ำสมุทร หว่างกว้างแม่น้ำฝู่งนั้นมีสระใหญ่แลอันแลอันโดยกว้างสระนั้นได้
 ๔,๒๓๒,๐๐๐ วา ในหว่างสระฝู่งนั้น แต่บ่มีโสส บ่มีแห่ง แลน้ำนั้นใสงาม โดยกว้าง
 ได้ ๒๐๐,๐๐๐ วา นอกน้ำนั้นมีบัวขาวโดยกว้าง (๔,๐๐๐ วา) แลนอกบัวขาวนั้น
 มามีบัวแดงนั้นโดยกว้างได้ ๔,๐๐๐ วา เท่ากันกับบัวขาว นอกบัวแดงนั้นมีดอกกมุท
 ขาว โดยกว้างได้ ๔,๐๐๐ วา นอกกมุทขาวนั้นมีปากมุทแดง โดยกว้างได้ ๔,๐๐๐ วา
 นอกกมุทแดงนั้นมีป่าอุบลขาวโดยกว้างได้ ๔,๐๐๐ วา นอกป่าอุบลขาวนั้นมีอุบล
 เขียวกว้างได้ ๔,๐๐๐ วา นอกป่าอุบลเขียวนั้นมีป่าเข้าสาสีขาว โดยกว้างได้ ๔,๐๐๐ วา
 นอกป่าเข้าสาสีขาวนั้นมีป่าเข้าสาสีแดง กว้างได้ ๔,๐๐๐ วา นอกป่าเข้าสาสีแดงนั้นมี
 ป่าแดงชะแลง มีลูกโตเท่าไหใหญ่ โดยกว้างได้ ๔,๐๐๐ วา นอกป่าแดงชะแลงนั้นมีป่า
 น้ำเต้า กว้างได้ ๔,๐๐๐ วา นอกป่าน้ำเต้านั้นมีป่าแดงจิง โดยกว้างได้ ๔,๐๐๐ วา นอก
 ป่าแดงจิงนั้นมีป่าอ้อยลำเท่าต้นหมาก โดยกว้างได้ ๔,๐๐๐ วา นอกป่าอ้อยนั้นมี ป่ากล้วย
 แล มีลูกเท่าางข้าวสาร โดยกว้างได้ ๔,๐๐๐ วา นอกป่ากล้วยนั้นมีป่าขนุนลูกใหญ่เท่าตุ่ม

อันจุ้นน้ำได้ ๖๐ กัลลอม โดยกว้างได้ ๔,๐๐๐ วา นอกป่าขนุนนั้นมีปามะม่วง โดยกว้างได้ ๔,๐๐๐ วา นอกปามะม่วงนั้นมีปามะขวิด โดยกว้างได้ ๔,๐๐๐ วา แลสรรพลูกไม้ใหญ่น้อยย่อมมีรสดีหนักหนาทุกสิ่งแล

อันว่าฉัททันตสระนั้นมีภูเขา ๗ อันล้อมรอบ แลเขาอันหนึ่งเทียรย่อมทอง อันหนึ่งเทียรย่อมแก้ว เขาอันหนึ่งเทียรย่อมเขียวดั่งดอกอังกฐัน เขาอันหนึ่งเทียรย่อมผลึกรัตนะ เขาอันหนึ่งเทียรย่อมชาติหิงคุละ เขาอันหนึ่งเทียรย่อมแก้วมรกตแล พุทธิแห่งพระฉันทันตคชราชโพธิสัตว์เกิดนั้น แลแผ่นดินแห่งนั้นเทียรย่อมทอง แลที่นั้นมีขดานแก้วไพฑูรย์ แลแผ่นดินนั้นโดยสูงได้ ๕ ศอก โดยกว้างได้ ๕๐ ศอก มีสระพังทอง ๒ อัน ๆ หนึ่งน้ำนั้นใสแลหอม ที่อันนั้น ยังมีอยู่ต่อเท่าบัดนี้แล ผิดว่า ช้างตัวใดเกิดในกระกูล (ฉัททันตะ) แลช้างตัวนั้นเป็นพระญาช้างในที่นั้น ใหญ่ สูง แลยาวขาวงามนักหนา อุปมาดั่งสังข์อันท่านขัดให้งาม ทั้งหัวและหาง หน้าตางามนัก ทั้ง ๔ เขาถึงฝ่าตีนแดงงามดั่งชาติหิงคุละแลน้ำครั่ง ช้างนั้นครั้งว่าใหญ่ขึ้นเป็นสารแรงนักหนา หาดตัวเสมอบมิได้ โดยใหญ่ได้ ๘๘ ศอก โดยยาวได้ ๑๒๐ ศอก งวงช้างนั้นขาวใสดั่งแกนกล้วย โดยรีได้ ๕๘ ศอก งามจนดุษปล้องเงินอันท่านใส่ปล้องทอง (คู่) แห่งล่างาโดยหนาได้ ๑๕ ศอก โดยยาวได้ ๓๐ ศอก มีพรรณออก ๖ สิ่ง มีสีเหลืองดั่งทองคำ และมีที่ดำ ดำดั่งปีกแมลงทับ มีที่แดง แดงดั่งชาติหิงคุละแลน้ำครั่ง มีที่ขาว ขาวดั่งเงิน มีที่หม่น หม่นดั่งเงินแล (มีที่เขียวเขียวดั่ง) ดอกอินทนิลแลแสง ๖ สิ่งนี้เทียรย่อมพรายฉายฉวัดเฉวียนรอบตัวพระญาช้างนั้น บ่มิเอื้อน บ่มิวายเลยสักคาบ แลช้างตัวนั้นมีอานุภาพอาจเหาะไปโดยอากาศด้วยฝูงบริวารทั้งหลาย เป็นพระญาแก่ช้างสารทั้งหลายได้ ๘,๐๐๐ สาร อยู่แทบตีนเขาพระหิมพานต์ แลเหนือขดานแก้วไพฑูรย์อันมีเหนือแท่นทองแลมีอยู่แทบฉัททันตสระนั้น ฝูงช้างซึ่งเป็นบริวารนั้น ก็ย่อมใหญ่สูงแลงามนักหนาแลฉัททันตสระนั้นโดยใหญ่ โดยปริมณฑลมีดั่งกล่าวก่อนนั้นแล เป็นที่อาบน้ำเป็นที่เหล่านแก่พระญาช้างนั้นแล ในกลางฉัททันตสระนั้น มีน้ำนั้นใสงาม บ่มิรู้เศร้าแล มีรู้แห่งด้วยปริมณฑลรอบได้ ๖๐๐,๐๐๐ วาแล ถัดน้ำนั้นมานอกนั้น มีป่าผักตบเป็นอยู่เวียนรอบคอบหนาได้ ๘,๐๐๐ วา ถัดป่าผักตบนั้นมาชั้นนอกมีปานิลุบล และมีดอกอันงามอยู่รอบสระนั้นได้ ๘,๐๐๐ วา ถัดปานิลุบลมาชั้นนอกมีดอกรัตตบุล เป็นอยู่รอบ กว้างได้ ๘,๐๐๐ วา ถัดรัตตบุลมาชั้นนอกมีป่าดอกเสตบุล ออกมานอกมีป่าดอกจงกลนีเป็นอยู่รอบ โดยกว้างได้ ๘,๐๐๐ วา ถัดป่าจงกลนีออกมา มีป่าดอกบัวแดงเป็นอยู่รอบ โดยกว้าง ๘,๐๐๐ วา ถัดบัวแดงออกมา